СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Ч. 248. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 19-го грудня 1946. No. 248. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, December 19, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СТАСЕН КАНДИДАТОМ НА РЕПУБЛИКАНСЬКОГО НОМІНАТА В 1948

Вчасі пресової конференції у Вашингтоні запитали сенатора Артура Г. Ванденберґа, чи він є кандидатом на президента з Републиканської Партії в 1948 р. Ванденберґ рішучо заперечив, наче б він кандидував на президента, одначе не заперечив, що прийме кандидатуру, коли б його назначили кандидатом без його співпраці. Коли опісля газетярі запитали бувшого губернатора стейту Минесоти Гаролда Е. Стасена, чи він буде кандидувати, Стасен заявив, що він є кандидатом на номіната на президента. Стасен ще сказав, що він буде порозумівватися з представниками Републиканської Партії і заложить своє бюро, щоб перевести агітацію за собою, заки прийде републиканська конвенція, на якій іменують кандидата на президента. Вчасі конференції Стасен сказав, що він хоче навести Републиканську Партію на дорогу правдивого лібералізму. — Коли в Олбані, Н. Й., запитали репортери бувшого републиканського кандидата на президента, теперішнього губернатора стейту Ню Йорк Тамеса Е. Дюїя, яка його думка в справі кандидатури, Дюї сказав: „Не маю ніяких заміток".

НЕМА ПІДВИШКИ ПЛАТЕНЬ БЕЗ ПІДВИШКИ ЦІН

Торговельна Палата Злучених Держав перевела свої досліди над питанням робітничих заплат у звязку з підвишкою цін на продукти і прийшла до висновку, що не можлива робітнича підвишка без подорожіння продуктів. Ця заява йде всупереч заяві Конгресу Промислових Організацій (СІО), що підвишка платень на 25% не повинна викликати вищих цін. Предсідник Палати Вилйем К. Джексон назвав заяву СІО „господарською злудою". Емерсон Р. Шмид, директор економічних дослідів Палати заявив, що „СІО не вдоволяється небувалим походом страйків і вмішуванням у продукцію, але ще й запустилося в ґіґантичну змову, щоб захопити в свої руки користі з краєвої продукції через нову підвишку платень".

КОШТИ СТРАЙКУ.

Юнія автомобілевих робітників переводить обрахунок страйкових фондів, щоб бути готовою для нової кампанії за підвишку платень. Стверджено, що юнія має 400,000 долярів у своїй касі, а попереднього року перед страйком юнія мала півтора міліона долярів. Юнія, яка переводить тепер страйк у фабриках Алис-Чалмера, стверджує, що страйк коштує її $120,000 місячно.

ПУСТЯТЬ МЕТАЛЕВІ КРУЖКИ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ.

На пустелі в Ню Мексику, де переводять досвіди для пускання ракетів на далеку віддаль і в безмежну висоту, приготовлено висилку ракетами малих металевих кружків у таку висоту, щоб з неї кружки не могли вже злетіти на землю, бо земля вже їх не притягнула б до себе. Натомісць кружки залетіли б у такі простори, в яких находяться метеорити і їх рівно притягала б земля як і небесні тіла. Тоді ці кружки попали б в орбіту землі і кружляли б довкола неї. Астрономи, знаючи, де оці кружки були вистрілені, могли б опісля легко слідити за їх лётом довкруги земного глобу.

ПІВ МІЛІОНОВИЙ ЗАПИС ДЛЯ НІГЕРСЬКОГО БОГА.

Марія Шелдон, що померла у віці 81 літ у Ню Йорку, записала пів міліона долярів на добродійні ціли нігерського провідника, загально звісного під іменем Небесного Отця у Филаделфії. Брат небіжки д-р Вилйем Гилс Шелдон заявив, що буде оспорювати цей запис в тестаменті сестри, яка полишила йому лише $500.

ПРОМИСЛОВИЙ ВЖИТОК АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ НЕДАЛЕКИЙ.

Комісія Атомової Енергії Злучених Держав вже викінчує свої розшуки в справі придатности атомової енергії. З вістей, призбираних досі, показується, що не є вже неможливістю використати цю силу для промислових цілей, як це оприлюднюють брати Алсопи у своїй синдикованій кореспонденції з Вашингтону. Комісія прийшла до висновку, що з хвилиною, як атомова енергія буде приноровлена до промислового вжитку, ціла підстава, на якій спочиває теперішній промисл в Америці й у всьому світі, буде змінена. Над приноровленням атомової енергії для мирних цілей працює Мангетен Дистрикт Проджект, при якому зайнятих 50,000 робітників. Оця певність, що атомову енергію можна буде вже незабаром вихіснувати для продукції, впливає теж на зміну закордонної політики всіх держав, поскільки вони довідалися про поступ в атомових розшуках.

Конґресмени за американську розвідчу службу закордоном

Перший раз у своїй історії Злучені Держави створять свою сітку розвідчої служби заграницею, коли будуть приняті плани Військової Комісії Палати. Комісія перевела студії для цієї справи впродовж останнього року і прийшля до висновку, що армія повинна мати постійну розвідчу службу так, як має наприклад в себе зорганізований корпус інженерів. Розвідча служба мала б функціонувати як вчасі мира так і вчасі війни і для неї мусить мати армія відповідних експертів, так, як це мають від давна інші держави. Минулого року президент Труман створив Краєву Розвідчу Владу, одначе вона не підлягає армії. Конгресова комісія пропонує, щоб обі ці агенції були під контролею конгресу.

ВАНДЕНБЕРҐ ЗА ПОШИРЕННЯ ДВОПАРТІЙНОСТИ В ЗАГРАНИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Сенатор Артур Г. Ванденберґ звернув увагу адміністрації президента Трумана, що співпрацю обох великих партій в заграничній політиці треба поширити і на такі ділянки, які досі не були обняті цею засадою. Ванденберґ співпрацював з секретарем стейту Бирнсом в Організації Обєднаних Держав і вчасі деяких конференцій і з признанням висловився про працю Бирнса. Він одначе звернув увагу, що треба ще такої співпраці в справах Аргентини й інших країн Латинської Америки, дальше в справах Палестини й Далекого Сходу. Ванденберґ призначений на голову Комісії Заграничних Справ у новому сенаті, отже з його голосом рахується адміністрація.

СОВЕТСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ РОЗМОВИ.

Советське міністерство Чужинної Торгівлі приняло пропозицію Злучених Держав, щоб перевести цілу низку розмов в справі товарообміну. Перша така конференція відбудеться у Вашингтоні, як це оприлюднює департамент торгівлі, а опісля розмови мали б бути перенесені до Москви. У конференції крім представників уряду візьмуть участь теж і американські бизнесмени, які їздили до Росії. Росія має такі великі недостачі різнородних виробів, що треба б вивозити туди американські товари вартості $200,000,000 річно. Головне запотребування є в машинерії для розвитку російської продукції.

Дивний розпорядок УНРРА в справі репатріяції скитальників

Литовсько-американський Інформаційний Центр розіслав копію розпорядку головної квартири УНРРА на американську зону Німеччини в Гайдельберґу в справі репатріяції скитальників. Розпорядок має число 199, датований 11-го листопада 1946 і підписаний директором зони Дж. Г. Вайтінгом. За предмет розпорядку подається: „Репатріяція осіб, які жи[illegible] України". Покликуючись на 14 різних розпорядків УНРРА та інших заінтересованих властей, в документі пишеться, що УНРРА та військові власті погодилися щодо доцільности повороту якнайбільшого числа переміщених осіб до країн їх походження і то, по можности, якнайшвидше. Така політика, стверджується в документі, базується на прийнятих УНРРА-ю резолюціях та звязана з договором в Ялті і проектованою конституцією нової Міжнародної Організації для Скитальників. В дальшому подається дефініцію „бездержавних" (стейтлес), до яких зачислюється тільки „старих емігратів", які були під охороною Ліґи Націй та яких не зачисляється до „осіб зі Советського Союзу". В „репатріяційній програмі" розрізняється такі „національності": 1. Балтійці, 2. „Польські українці" і 3. Советські громадяни, які жили в Советському Союзі перед 1. вересня 1939. Під цим кутом зору повинні бути поділені теж табори. В дальшому говориться про провірку таборів в приявності військових властей та советських „репатріяційних урядників", яким забезпечується всяку охорону перед можливими виступами скитальників, дається їм право давати відповідні вияснення та переводити допити, але тільки на добровільній базі. Власті таборів зобовязані давати цим „репатріяційним урядникам" списки скитальників, але тільки бувших советських громадян. Їм теж дозволяється входити на квартири скитальників, якщо вони не живуть в таборах, але теж тільки на добровільній базі і без права ужиття сили. Скитальникам, які добровільно зголосяться до повороту додому, обіцюється всілякі привілеї та допомогу. Тенденцією згаданого документу є „спонукати" якнайбільше скитальників до повороту до Советського Союзу. Тих, які зголосяться, мають насамперед відставляти до советських „репатріяційних центрів" в Ліхтенав, Герсфельд та в Штутґарті. Советським „репатріяційним урядникам" в таборах забезпечується всілякі привілеї та передвиджується відповідні кари в рямках американських військових законів для тих, які проти них якнебудь виступили б. Рівночасно подається імена, національність, місце урядування і телефон цих советських урядників. Цей таємний розпорядок, який наказує арештувати на місці скитальників за „обиду" советських „репатріяційних урядників", допускає можливість всіляких надужить під оглядом репатріяції та своєю тенденцією „спонукання" якнайбільшого числа скитальників до якнайшвидшого повороту до Советського Союзу, суперечить демократичним принципам західних держав у їх відношенні до жертвів війни-скитальників, що було теж виявлено підчас дебат на Загальному Зібранні О.Д. та вже викликав відповідну реакцію, як це виходить з листа згаданого Інформаційного Центра.

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПЛАНУ КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ.

На засіданні Комісії Атомової Енергії в О.Д. дня 1-го грудня американський представник Бернард Барук поставив формальний внесок, щоби Комісія включила у своє звідомлення до Ради Безпеки американський план контролі атомової енергії. В згаданому плані Америка домагається м. і. знесення права вета в справах покарання тих, що нарушили б контролю атомової енергії. Проти внеску Барука виступив советський представник Ґромико, заявляючи, що знесення права вета навіть в цьому випадку означало б з черги нарушення чартеру О.Д. Ґромико пропонував відложити цю справу на деякий час, щоб він мав можність простудіювати подробиці. Американський план піддержували Велика Британія, Китай, Австралія і Бразилія.

30,000,000 ДОЛЯРІВ З ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ НА ДОПОМОГУ СКИТАЛЬНИКАМ.

В Лондоні відбулася три-денна сесія т. зв. Міжурядового Комітету для Скитальників. Голова цего Комітету, сер Герберт В. Емерсон, висловив надію, що найменше 30,000,000 долярів з воєнних відшкодовань повинні піти на допомогу скитальникам і переміщеним особам. Сер Емерсон назвав три головні джерела, з яких можна б ці гроші здобути: 1. сконфіскoвані німецькі капітали в Швайцарії і Швеції, які доходять до 25,000,000 долярів; 2. дальших 5 до 40 міліонів долярів виносять т. зв. „не-монетарні" запаси німецького золота в чужих країнах, з Англією і Америкою включно; 3. майно замордованих німцями жидів, яке не має тепер ані своїх власників, ані спадкоємців; 95% цего майна буде призначене на допомогу і переселення жидівських скитальників. Згаданий Міжурядовий Комітет складається з представників урядів 36 країн; Советський Союз виступив з того комітету. Сер Г. В. Емерсон повідомив, що найбільшою перешкодою в переселюванні 1,000,000 европейських скитальників є брак фондів і транспортні труднощі. Щодо прийняття скитальників досі найкраще поставилася Бразилія і сподіються, що переселення в цю країну охоплюватиме біля 100,000 осіб річно.

ТУРЕЧЧИНА РОЗПРАВЛЯЄТЬСЯ З ПЯТОЮ КОЛОНОЮ

З Істамбулу, Туреччина, повідомляють, що турецький уряд в рамках закону про виїмкове положення розпочав рішучу акцію проти комуністів, яку характеризується як „кінцевий удар" проти турецьких марксистів. Дня 17-го грудня заарештовано в Істамбулі 44-ох турецьких комуністичних провідників та переведено численні інші арешти, між іншим серед студентів Істамбульського університету. В комунікаті, підписаному адміністратором виїмкового права ген. Асімом Тіназтепе, сказано, що акція скерована на перервання діяльности, метою якої є „встановити панування одної соціяльної групи над іншими та збурити соціяльний і економічний лад". Названо цілий ряд організацій і часописів, які були звязані з цею діяльністю та які тепер закрито. Припинено теж публікацію головного опозиційного органу. В комунікаті дальше забороняється поширювати, друкувати, або продавати на теренах, охоплених виїмковим законом, публікації комуністичної пропаганди. Виїмковий закон, що його проголошено ще на початку війни і тепер продовжено на дальшого пів року, охоплює шість найважливіших під стратегічним оглядом турецьких провінцій.

ФРАНЦІЯ ВЖЕ МАЄ УРЯД.

Французька Національна Асамблея затвердила дня 17-го грудня більшістю 544 голосів проти двох новий соціялістичний французький уряд, створений Леоном Блюмом. 69 послів з правих партій здержались від голосування. Новий кабінет мав відбути своє перше засідання вже чергового дня, а темою мали бути пекучі фінансові проблеми.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В ГРЕЦІЇ

В Північній Греції, головно в прикордонних зонах з Болгарією, продовжуються бої між військом та комуністичними ворохобниками. В грецьких офіціяльних звідомленнях говориться про великі втрати комуністів. Деякі з полонених потверджують, що вони переходили військовий вишкіл в Югославії. Для інспекції боїв в Тракії та Македонії виїжджають з Атен діючий премієр, міністер публичного порядку, міністер флоти та шеф генерального штабу.

ІРАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ДО СОВЄТІВ.

З Тегерану повідомляють, що іранський уряд вислав советському офіціяльний протест проти впущення на советську територію збунтованих азербейджанських військ. З Азербейджану повідомляють ще про відірвані ворожі дії проти урядових військ.

ЮГОСЛАВІЯ "ПОМИЛУВАЛА" АМЕРИКАНЦЯ.

Югославське міністерство закордонних справ повідомило американського представника в Білгороді, що засудженому за „шпіонажу" американському громадянинові Рой Г. Стекелеві зменшено кару тюрми з чотирох років на пять і пів місяців. Стекел є цивільним урядником при департаменті війни в Австрії і підчас відпустки він, перебуваючи в горах з фотоапаратом, заблукався був на югославську територію.

$60,000,000 ВИНОСИТЬ БУДЖЕТ ЖИДІВСЬКОЇ АГЕНЦІЇ.

В Базель, в Швайцарії, відбувається світовий Сіоністичний Конгрес. Ухвалено буджет на 1947 рік для Жидівської Агенції для Палестини у висоті $60,000,000. Рівночасно повідомлено, що протягом останніх 25 років жиди зложили добровільними датками $72,000,000 на політичну акцію.

ПРОЦЕС НАЦІСТСЬКИХ "СМЕРТНИХ ЛІКАРІВ".

В Нірнбергу продовжується процес проти націстських „смертних лікарів", які робили свої досліди на живих людях в концентраційному таборі в Дахав. Підчас процесу відбуваються драматичні сцени, головно підчас зізнань свідків-жертвів цих „докторів". Практики націстських „лікарів відносилися до стерилізації, пересаджування частин тіла з одного місця на друге, досліди з трійливими газами і т. п.

ЩЕ ОДИН "НОВИЙ ПРАВОПИС" В УКРАЇНІ.

Московський „Труд" з 21го листопада друкує повідомлення ТАСС про рішення Ради Міністрів Української РСР ввести з днем 1-го грудня новий український правопис, зладжений Інститутом мови Академії Наук та одобрений урядом ще в 1945 році. Правопис буде обовязковий. Подробиць правопису не подається.

ПАЛЛАДІН ПРЕЗИДЕНТОМ АКАДЕМІЇ НАУК УРСР

Агенція ТАСС повідомила з Києва, що там на загальному зібранні Академії Наук УРСР вибрано тайним голосуванням А. В. Палладіна новим президентом Академії. Загальне зібрання мало на порядку нарад тільки дві справи: 1. Стан і завдання ідеологічної роботи та 2. Вибір нового президента. Попереднім президентом був Олександер Богомолець.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$7.00
На пів року	$3.75
На три місяці	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$5.25
На три місяці	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):	
На рік	$2.50
На пів року	$1.50

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$7.00
Six months	$3.75
Three months	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$10.00
Six months	$5.25
Three months	$2.75
Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
One year	$2.50
Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЛАГОРОДНЕ ДІЛО

Традиційне право азилю зістало врятоване, бодай формально, хоч є надія, що воно буде пошановане й в практиці. Значить, що який міліон нещасних скитальників в Европі може тепер лекше відітхнути, маючи надію бодай життя вратувати.

Таке є загальне заключення з цього, що Загальне Зібрання Обєднаних Держав приняло на своєму засіданні з 15-го грудня статут Міжнародної Організації для Скитальників (IPO). Проте треба ще далі мати на увазі, що Совєти та їхні сателіти будуть далі пробувати дістати у свої руки різних скитальників, покликуючись на це, що вони „фашисти", що „служили Гітлерові", що вони „квізлінги" і тим подібне. Іншими словами будуть пробувати здійсняти це, що говорив в Обєднаних Державах проти скитальників совєтський представник, Андрей Громико, та якому вторували слухняно „представники України" та югославський сателіт. Оскільки їм це вдасться, це вже друга справа, одначе про неї не слід забувати, бо принціпово ворота для Совєтів та їхніх сателітів є ще далі отворені, себто вони ще далі будуть могти домагатись видачі певних осіб, яких вони вважають „воєнними злочинцями". Та скитальщина як така вратована. Вона буде тепер під міжнародньою опікою, якої завданням буде знайти засоби, потрібні на вдержання її при житті та на її розселення. Теж певне, що знайдеться відповідне число держав, що затвердять статут IPO, ухвалений Асамблеєю Обєднаних Держав. Знов Злучені Держави вже зобовя-[illegible] саме зроблять Канада та Англія, а це є гарантією, що ратунок скитальців забезпечений ще й з матеріяльної сторони.

Нам, американцям, незвичайно приємно, що перед у цій високо гуманній справі вели Злучені Держави, маючи завжди сильне попертя збоку Канади та Англії. Особлива честь і заслуга у цій благородній акції припадає пані Елінор Рузвелт, що то звела ще й при кінці нарад Асамблеї Обєднаних Держав остаточний двобій в обороні скитальників з представником Совєтів, яким був Андрей Ґромико. Зате прикро й соромно нам, як американцям з українського роду, що у цій благородній справі, яку заступала п-ні Рузвелт від імені Злучених Держав, були завзятими противниками особи, що виступали під українським іменем і від України. Потішаємо себе одначе тим, що уряд Злучених Держав, п-ні Рузвелт, та й американський нарід знають добре, що ці люди не є справжніми представниками України й українського народу, а тільки ставленниками Кремля, висланниками чужої влади.

Вратовання життя одному міліонові скитальників в Европі ще мира світові не принесе, ні не облекшить трагічної долі соткам міліонів, що стогнуть під диктатурами й тоталітаризмами. Проте й це є вже великим поступом у боротьбі з тоталітарним варварством, яке репрезентує Кремль.

НЕ ЙДЕ В ПАРІ!

Недавня новинка про вчителя з околиці Ню Йорку, який для втримання життя взяв ще додаткове заняття „бартендера" (шинкаря), звернула увагу громадських чинників на нерівність платні інтелектуальних і фізичних робітників. Як приклад нерівности подає „Виховний Перегляд стейту Ню Джерзі" такі дані: учителі дістають тижнево від $30 до $50, бібліотекарі від $34 до $56, столярі („карпентер") $70, бартендери $50, (крім цього харч), гицлі, що ловлять псів $35, суспільні працівники $46 і т. п.

Щоб якось надолужити собі видатки на втримання себе, дому чи родини, учителі шукають різнородних занять після шкільних годин. Згаданий журнал подає такі приклади: учительки радо приймають працю як послугачки при прятанні кімнат у готелях („чембер мейдс"), при обслузі гостей в ресторанах, як книговодці, доглядачки дітей, прасовальниці, бібліотекарки, продавачки білетів в кінотеатрах, швачки, помічниці при продажу в крамницях і т. п. Мужчини вчителі йдуть до праці як автомобілеві механіки, рибаки, фабричні робітники, годівники дробу, помічники в гаражах, шофери і очевидно як книговодці або подібні інтелектуальні становища, які мають жінки. У такий спосіб учителі-учительки заробляють деколи більше побічною працею, ніж головною, тобто учителюванням. Тому нераз виринає питання: Яке наділі є заняття людини? Чи вона учителем, чи робітником іншого роду.

Попри такі новинки читаємо тепер раз-у-раз про страйки учителів, як от у Стратфорд, Конн., або в Ст. Пол, Минн., де 30,000 шкільних дітей дістали несподівано вакації, бо вчителі вийшли на страйк серед лютої сніговиці. Деякі вчителі вказували на те, що шкільний сторож („суперінтендент") дістає більшу платню від учителів. Яких 300,000 учителів в цілому краю покинули цілком своє знання і тому в нашій країні запанувала тепер справдішна кріза в вихованні дітвори. Ця кріза наростала вже від десятка літ і осягнула свій вершок вчасі війни, коли то отворилися різнородні, розмірно добре платні „джаби" в різних ділянках праці. Тепер вони не хочуть вертатися на своє давнє становище і кріза продовжується.

Кріза в учительськім званні це лише симптом якогось громадянського недомагання. Не все низька платня є причиною шукання іншої праці, ніж праці при вихованні дітей.

Учителі це інтелектуали-професіоналісти. Вони здебільша розуміють своє звання і домогаються від батьків та всього громадянства зрозуміння їхнього становища. Вони не лише звичайні працівники, але теж і опікуни цього доросту, з якого повстає нова генерація громадянства. Серед своєї професійної праці при різьбленні характерів молоді вони мусять боротися з недостатком так, як пересічний інший робітник. Лише, що фабричний робітник, занятий майже виключно змаганням до поправи своєї долі, після своїх годин фабричної праці, найде підтримку серед загалу робітництва, яке теж має на оці такіж матеріяльні цілі.

Учитель поза шкільними годинами має переглядати домашню працю учнів; має приготовлятися до лекції на наступний день; має працю у бібліотеці; має дбати загалом про збільшення своєї освіти, щоби відповісти різним вимогам доростаючої молоді і т. п. А попри те учителеві вільно мати родину, йому належиться спочинок, йому треба брати участь в фахових станових та інтелектуальних, часом і наукових організаціях. На таку позашкільну працю чи ширшу діяльність треба мати відповідні фонди. Як нема кому це все зрозуміти і заопікуватися учителем як виховником молодого покоління та як будівничим майбутнього громадянства, учитель полишений самий собі, не почувається часто на силах продовжувати працю в ідеалістичному напрямку. О-це й причина, чому він або покидає свою професію, або пробує злучити учительське звання з якимсь бічним заробітком.

Одначе рідко коли бічне заняття помагає вчителеві в його званні. Звичайно воно йому перешкаджає, а часто таки йде всупереч його фаховій учительській праці. Коли вчитель-вчителька не можуть зосередити свої змагання і свою увагу на працю для виховання молодого покоління, то вони не можуть якслід сповнити свого завдання, до якого покликані.

Так як не йде впарі побічне заняття учителя із його виховним званням, так теж не йде впарі з діяльністю в інших напрямках і наставлення цілої нації до зрозуміння значення шкільництва для будучности нації й держави. Це слідно напр. в цьому, що на воєнні зброєння нація, швидко найде навіть біліони долярів. На платню воякам і офіцирам все мусять бути гроші. На новий винахід, получений з обороною краю, тайно призначується біліони долярів. Зате на підготову і втримання професіоналістів-виховників не легко найти фонди.

У теперішньому умовому стані людство ще дальше тримається вкоріненого переконання, що фізична боротьба, отже й війна, є національною конечністю і тому на ню мусять бути фонди. Зате не дістало ще повного права горожанства розуміння, що впарі з плеканням геройства для оборони мусить іти не менше геройська праця для осягнення такого стану, в якому фізична оборона не була б потрібна і що таку геройську працю лусить виконати виховник-учитель.

Микола Чубатий.

Християнський світ та загроза комунізму

Мабуть ніколи у житті народів не було так багато забріханости та облуди як саме за наших часів. Зі світової трибуни, нюйорського зібрання Організації Обєднаних Націй падуть облесні слова одного большевицького вожака за другим. Виступає Молотов, Вишинський, Мануїльський, Кісельов і всі вони співають на ту саму нуту. Совєти обстоюють право свободи народів, право самоврядування для колоній, право рівности націй великих та малих, право простої людини і так дальше і так дальше. Здавалося б, що промовляє правдивий легіон ангелів, що зійшов з неба принести людям благодать та справедливість..

Але, як поставити ці слова побіч їх діл, тоді людина торопіє. Питається себе де ми є, у світі людей нормальних чи божевільних. Одна шоста частина земного глобу стогне в невиносимім ярмі саме того самого Молотова, Вишинського, Мануїльського та других підбрехачів Кремля. Десятки краів свободолюбних народів стогнуть в ярмі Москви. Біля 15 міліонів совєтських громадян загибає в концентраційних таборах примусової праці, міліонам людей відбирається віру батьків, нема там ані свободи слова ані свободи переконання. Над усім життям людини царює один пан — панічний звіринний страх за своє життя. Люди стають там бездушними автоматами. Людина живе життям звірюки, гоненої та тровленої агентами всемогучого Політбюра.

Так є в межах Совєтів. Одначе червона тінь Кремля сягає поза межі Совєтів. Цілі країни з десятками міліонів громадян, не давно ще вільних, нині віддані на ласку та неласку кремлівських лакеїв-квіслінгів свого народу.

Порівнюючи ці свободолюбні слова совєтських пропаґандистів з їх ділами, приходиться до заключення, що цілий світ є морально хворий і він конечно потребує направи, коли наша цивілізація двох тисячів літ не має зійти на пси. Моральна направа є конечна, коли станемо рахуватися ще й з тим, що світ таки цій брехні йде на уступства. Таким уступством є віддання в лапети большевицької України, Польщі, Румунії, Болгарії, Угорщини, балтійських держав та Фінляндії. Ялтська умова виразно говорила про настановлення демократичних урядів з волі народу, а в тих країнах ні демократії ні волі народу. Демократичні держави уступили перед терором Совєтів.

На бажання Совєтів вже місяцями відбувається чистка серед скитальців. Людей мальтретують допитами, клясифікують їх на якісь дивачні категорії — на викинених з рідної країни та на збігців. Яка в цім різниця чи людину вивезли на силу і вона не хоче вертати до рідного краю, чи ця людина сама виїхала зі страху перед переслідуйваннями національними, релігійними та другими і теж не хоче вертати до свого краю. Сама Америка початково залюднилася такими, що втікали з рідної землі перед переслідуваннями за свої переконання. Звичайно, ніхто їх не викидав. Одначе демократичні держави йдуть большевикам на уступство та на совєтське бажання відбирають права скитальцям, які „добровільно" покинули батьківщину, спасаючи своє життя.

Одна із комісій Організації Обєднаних Націй теж на бажання Совєтів постановляє — всі сироти скитальців без опіки передати в руки большевиків, щоб виховували їх на яничарів свого народу. Батько міг згинути в повстанчій армії у боротьбі проти того новочасного дикунства як лицар в обороні цивілізації, а його дитину сироту віддадуть в руки його катів, щоб навчили її плювати на все, що батькові було дороге та за що він життя віддав. А тут говориться про демократію і свободу людини.

В останнім часі російські большевики та їх сателіти перейшли до атаки на саму основу християнської цивілізації, на церкви. В Західній Україні большевики виступили до боротьби з Українсько-Католицькою Церквою, яка мимо арештування єпископату, мимо настановлення православних батюшок та владик, хоробро бороніться проти посягання інтрузів на сумління західних українців.

Таку саму боротьбу виповіли большевики українсько-католицькій церкві на Закарпатті та в країні московського сателіта Тіта, де той похід антихриста зліквідував останнього греко-католицького єпископа українців в Югославії Івана Шімрака.

Большевицький похід проти християнства в Югославії відбився живим відгомоном по цілому світі голосним процесом хорватського митрополита Альойзія Степінаца, що його цивілізований світ визнав за звичайний злочин югославянського червоного правосуддя.

Ще в червні київський прокуратор через пресову агенцію Ратау заповів процес проти українсько-католицького митрополита Йосифа Сліпого та проти других живучих ще єпископів. У пресовім звідомленні прокуратор заповідав навіть, що основою процесу стануть закиди співпраці з німцями, натомісць вже не згадував про закид отроєння покійного Митрополита Андрея, який то макабричний закид большевики підносили передше.

Від того часу вже минуло кілька місяців та не чути про ніякий процес. Можна припускати, що відносини в Західній Україні наказують большевикам радше не актуалізувати церковної справи Західної України новою пародією судового процесу та не зворушувати населення проти себе, яке й так стоїть у виразній опозиції проти наїзників. Доходять відомості зі Західної України, що православні попи настановлені по українсько-католицьких парохіях зникають один за одним із села. Бувають села, де вже є пятий чекіст совєтським батюшкою, бо чотирьох його попередників вірні „обєднані з московським патріярхатом" зліквідували.

Католицький світ нині стоїть у виразній боротьбі зі совєтським комунізмом. З нагоди недавного свята царя Христа папа взивав вірних цілого світа до оживлення своєї віри та до твердої постави проти сил антихриста, що атакують християнську віру та християнську мораль.

В подібній справі заговорила також Сфедерована Рада Церков, себто офіціяльна репрезентація протестантських церков в Америці. Рада Християнських Церков відрізняє в комунізмі дві справи — матеріялістичний світогляд, який вона відкидає та комунізм, як соціяльну та економічну доктрину, яку можна толерувати. Рада Християнських Церков стоїть на становищі толеранції та домагається толеранції для комунізму, як теж від комуністичної влади толеранції для християнського світогляду та можности його пропагувати. На таких засадах є можливий, по думці Ради Церков, мир поміж християнськими протестантськими церквами та Совєтами.

Компромісове становище Сфедерованої Ради Християнських Церков в Америці викликало живий протест другої протестатської групи, а саме Американської Ради Християнських Церков, яка відмовила Сфедерованій Раді Християнських Церков говорити в імені всіх протестантів Америки. Американська Рада Християнських Церков осудила компромісове становище другої групи щодо Совєтів, заявляючи, що воно не відповідає „становищу історичної християнської віри" супроти безбожництва. Американська Рада Християнських Церков домагається від американського уряду, щоби твердо стояв при ідеалах Атлантійського Чартеру та не уступав перед совєтським терором.

Безперечно, що розбіжні погляди християн в демократичних державах на їх відношення до неморальної атмосфери, що її внесли большевики в міжнародне життя, є на руку большевикам. Вони нині атакують католицький світ, оставляючи собі розправу з другими визнавцями християнства на пізніше. Немає сумніву, що один християнський фронт проти Совєтів був би для них грізним фронтом і з ним вони мусіли б поважно рахуватися. Розбіжний підхід деяких християнських груп до Совєтів додає їм відваги тим більше нахабно і тим більше облудно виступати проти основних прав людини, проти християнської цивілізації, як такої.

Бен д'Е.

В ДИМУ ВІЙНИ

2).

2. Поповнення прибуло...

Лейтенант Собаров, 22-літній юнак, командир сотні, москаль по національности, член ВЛКСМ, стільки визнавався на військових справах, як вовк на зірках. До війни був трактористом, під час війни перейшов короткий двох-місячний технічно-командирський курс і дістав звання лейтенанта танкових військ. Та з браку танків, був призначений до піхоти і обійняв пост командира сотні. У військових справах, був зовсім безграмотний, а загальної освіти, навіть не мав середньої. Ледве-ледве міг розібратись у військовій карті, а з компасом... навіть не мав до діла. Треба сказати, що рідко хто з совєтських старшин мав компас, а за годинник нічого й говорити.

Лейтенант Собаров мав одну гарну рису в своєму характері. Він ніколи не чванився, як інші москалі, був простий і рідко коли бував в стані гніву. Мені, як своєму джурі, дозволяв звертатись до себе на „ти" і на імя, і я цією фаміліярністю, користався. Інколи, чи жартом чи серіозно, казав на мене „хахол", а я захищався і ремісував словом „кацап", і він не ображався. Часто говорив мені, що він почувається не на своєму місці і пост командира сотні для нього затяжкий. Я ніколи не признавався йому, що до війни був студентом і скінчив три курси технікуму, бо і як би це виглядало? Він, отак собі рядовий колгоспник, тепер лейтенант, а я, студент, людина з середньою освітою, його джура. Обида закрадалась до мого серця, але нічого зробити в цьому відношенні я не міг. Йому довіряла влада, бо він москаль, а мені ні — бо я українець. В той час я не розумів цього, але пізніше, коли я став свідомим українцем, той факт бурив моє серце ненавистю до москалів.

Ми пили чай в бункері. Нараз двері відчинились і ввійшла жінка, власне, дівчина років 19, цакнула по військовому і зарапортувала:

— Старша медсестра Стрельнікова! Призначена в вашу сотню з баталіону.

Сміливо підійшла до столу, подала руку лейтенанту, потім мені, сказала пару компліментів щодо „комфорту" в бункері і засміялася.

Ми, власне, лейтенант запросив її розділити з нами скромну трапезу. Вина згодилась та почала роздягатись. Я швидко підійшов до неї та поміг їй скинути шинелю, бо в цьому відношенні мав „трохи виховання". Вона щось говорила лейтенанту, а я почав приглядатись їй. Була дуже гарна. Ясне волосся пасмами вибивалось зпід військового берета. Військова сорочка щільно облягала її плечі. В талії була туго підперезана офіцирським поясом, поверх якого випинались молоді груди. Трохи примружені голубі очі, кирпатий ніс, мясисті уста скривлені з куточках, робили її наївною та простою. Коротенька спідничка ледве сягала колін, а керзові чоботи, наче б були вшиті на неї. Своєю свіжістю і охайністю робила гарне враження. Хотілося підійти до неї, покласти руки на плечі, подивитись їй в очі і міцно, міцно притиснути. Мені зробилось ніяково, коли я згадав, як я виглядаю. Стрижена голова, велика сорочка, в якій я був як в мішку, брезентовий пасок, те чортівське оригінально-совєтське півгаліфе, великі черевики, обмотки з якогось ганчіря — нічого симпатичного. Мимоволі я позавидував лейтенанту, який хоча вродою і не грішив, проте одягнутий був можливо.

Не пройшло й 20 хв., а ми її звали вже на імя і звертались на „ти".

Вона домагалась аби лейтенант дав розпорядження, щоб для неї збудувати окремий бункер, а лейтенант налягав на те, що в нашому бункері можуть мешкати три особи, мовляв, соромитись нічого, бо це фронт, зретшою ми не звірі і її не зїмо. Мовляв, ординарець дістане собі ще соломи та спатиме на землі біля пічки, а його ліжко, тобто моє, буде диспонувати для неї.

—Ні, ні, тов. мейтенант, — не погоджувалась вона, — так не буде. Що скажуть вояки? При тім же я не хочу, щоб через мене терпів ординарець, — і вона кивнула в мою сторону.

— Знаєш що, Льоля? — продовжував лейтенант. — Ординарець може спати на свойому місці, а ми з тобою помиримось на одному ліжку, — безапеляційно заявив він.

— В такому випадку, — наступала сестра, — я обстоюю своє: зробіть мені окремий бункер.

— Тепер зима, — не хотів здатись лейтенант. — Одній буде холодно. Та і людям морока; довбати мерзлу землю...

Старша медсестра швидко зденервувалась, в поспіху одяглась і направилась до виходу. Біля дверей зупинилась і гнівно кинула:

(Дальше буде).

Рід слів в українській мові

Розповівши про те, як повстали роди в українській мові й зазначивши головні закони в історії розвитку їх, приступаю тепер до вияснення кожного роду зокрема, більше з погляду практичного.

4. Чоловічий рід.

Ось таким чином багато слів на **ж, ч, ш, щ, р** і ін., що були вдавнину жіночого роду, з бігом віків, через отвердіння свого закінчення, перейшли до чоловічого. Були й інші причини очоловічення багатьох слів, колись жіночого роду. Скажемо, сьогодні в нашій літературній мові чоловічого роду такі слова (хоч по інших словянських мовах вони можуть бути й іншого роду): дур, одур, кір, Сибір, насип, поступ, степ, цеп і т. ін. Слово лебідь звичайно також чол. роду: з лебедя, лебедем.

Слова на **-іль, -ель** чоловічого роду: кукіль, метіль (метелик), купіль, проділь. Також біль, жаль, паль, сопель, кашель, вуголь. Літературна форма проділь, свердел, метіль, місцева буває й проділ, свердель, мотиль.

Слова на **-інь** (але не слова міри) та на **-ень** звичайно чоловічого роду: камінь, кремінь, курінь, ремінь, ступінь, шворінь, кусень, сажень (сяг, місцеве сяжень), полудень (а не полудне). Літературне бубон, місцеве буває й бубень.

Усі слова на **-ць** чоловічого роду: кінець, танець, рубець, хлівець і т. ін.

Чоловічого ж роду багато слів на шиплячу **ж, ч, ш, щ;** ніж, продаж, розпродаж, випродаж, бич, ключ, корч, могорич, овоч, параліч, плач, розпач, сич, бариш, спориш, дощ і т. ін.

Багато з зазначених тут слів у мові російській жіночого роду, напр.: дурь, корь, Сибирь, насипь, степ, цепь, кудель, ступень, сажень, продажа і т. ін.

Слова на **-іж**, що вдавнину були жіночого роду (на **-ежь**), тепер усі стали в нас роду чоловічого, бо їх кінцеве **ж** зовсім ствердло: грабіж, крадіж, крутіж, падіж; відмінюемо їх так: з грабежу, крадежеві, крутежем і т. ін. Але слово молодіж позосталося жіночого роду: з молодежі, молодіжжю й т. ін., позосталося за впливом ясного, щодо роду, слова молодь. Слово крадіж має й літературну пару жіночого роду: крадіжка. Деякі з цих слів в російській мові звичайно жіночого роду: кража, молодежь.

Цікава доля слів на **-пис**, яких у нашій мові дуже багато. Вдавнину всі вони закінчувалися на **-пись**, цебто мали на кінці мяке **с**, а тому були жіночого роду. Але вже здавна кінцеве **с** починає рішуче твердчути, чому слова на **-пис** уперто переходять до слів чоловічого роду. Такий процес очоловічення (чи отвердніння) слів на **-пис** бачимо й по всіх інших словянських мовах, крім російської, яка й досі зберегла тут старовину. Розпочався цей процес спершу в словах частих у буденному вжиткові, таких, як пес, впис, а пізніше, через закон аналогії, охопив усі слова цієї групи. Ось тому в сьогоднішній нашій мові всі слова на **-пис** тільки чоловічого, а не жіночого роду: випис, допис, життепис, запис, краснопис, літопис, надпис, опис, перепис, підпис, правопис, пропис, розпис, рукопис; скоропис, часопис. Відмінюються ці всі слова тепер так: з літопису, літописові, літописом, всі літописи, всіх літописів і т. ін. (а не: з літописі, літописсю, всіх літописей). Сильне отвердіння **с** в словах на **-пис** бачимо вже по наших памятках XVI-XVII-го віків. Але в мові говірковій стародавне **-пись** ще в нас живе: літопись, рукопись і т. ін.

5. Жіночий рід.

До жіночого роду належить найперше багато слів, що вдавнину закінчувалися на мяку приголосну, яку зберегли й до тепер. Це будуть, напр., слова на **-дь:** їдь, мідь, молодь, **-зь:** заморозь, **-ль:** гибель, даль, постіль, розталь, сіль, ціль, метіль чи заметіль (метелиця), **-нь:** зелень, осінь, приязнь, рінь, тінь, **-сь:** вісь, рись, Русь, **-ть:** дерть, кість, лють, рать, нехіть, путь, стать, постать, **-ць:** міць, і т. ін.

Усі зложені слова на **-ідь** у нашій мові жіночого роду: відповідь, доповідь, заповідь, переповідь, проповідь, сповідь і т. ін.

Усі слова на **-ість** жіночого роду: близькість, повність, ясність і т. ін.

У словянських мовах у деяких подібних словах (у нас на **-ь**) буває інший рід; наприклад, у мові російській путь чол. роду, а в мові польській ціль, тінь чол. роду, і т. ін.

Але багато слів у нашій мові, як ми вже бачили, з бігом часу втратили свою кінцеву мякість, проте з деяких причин таки зберегли свій стародавній жіночий рід.

Так, чимало слів на шиплячу **ж, ч, ш, щ** позосталися жіночого роду, напр.: молодіж, подорож, упряж, велич, добич, здобич, жовч, наволоч, ніч, піч, поміч, річ, розкіш, пригорщ і т. ін. Відмінюються ці слова за жіночим родом: зо здобичі, величе, наволоччю, ніччю, молодіжжю і т. ін.

Так само слова: кров, любов хоч і втратили мякість кінцевого **в**, проте позосталися жіночого роду: з крови, з любови, любовю, кровю.

А то часто знає наша мова й такі випадки, що свою неясну форму з бігом часу виразно зфемінізувала (оженочила), прийнявши закінчення **-а** чи **-я**. В нашій стародавній мові було багато слів на мяку приголосну, але з бігом часу ці слова вийшли з мови, бо замісць них витворилася нова форма, вже виразно жіночого роду. Напр., удавнину були в нас слова (в наших говірках) вони відомі ще й тепер, як архаїзми): вись, власть, вошь, дочь, дрожь ладонь, ложь, мишь, осокорь, піснь, рябь скатерть, стражь, фасоль, часть, ширь і т. ін. Усі ці слова в нашій літературній мові давно вже завмерли, бо їх переміг закон виразної фемінізації роду слів, і тепер ми, замісць них, уживаемо таких слів: вишина, влада, воша, дочка, дрижа, долоня, лжа, миша, осокора, пісня, рябизна, скатертина, сторожа, фасоля, частина, ширина й т. ін.

Стародавні слова на **-овь:** морковь, свекровь, церковь, перийшли в нас на морква, свекра-свекруха, церква; так само з бровь сталося брова; тільки кров і любов (давнє кровль, любов) позосталися невиразної форми.

Ось тому в нашій мові маємо немало слів жіночого роду подвійної форми, на **-ь** і на **-я** (по шиплячих на **-а**), і обидві форми вживаться в літературній мові, напр.: здобич і здобича, зустріч і стріча, кість і кістка, любов і любка, люба, мисль і мисля, одіж і одежа, пригорщ і пригорща, лож і лжа, постіль і постеля, хоругов і хоругва чи корогва, і т. ін. Тут обидві форми, стародавня й нова, жіночого роду.

Стародавнє слово тисяча позосталося незмінним; форма чол. роду „тисяч" — це місцева західньоукраїнська форма, перейнята з польської мови.

У слів жіночого роду з закінченням на приголосну не малий клопіт викликає форма їхнього орудного відмінку однини, — її часто вживають ніби від слів на **-а, -я:** смертею скатертею, упряжею, осію, любовію, кровію, жовчею й т. ін. Це не так: у літературній мові треба вживати тут **-ю** зо здовженою п р и г о л о с н о ю: смертю, скатертю, упряжжю, віссю, любовю, кровю живчю й т. ін.

Взагалі, в історії української мови, як і в історії деяких інших словянських мов, напр., мови польської, помічається виразний і сильний закон фемінізації (оженочення) роду слів, і то до фемінізації зовсім ясної й міцної, а саме, — до надання слову закінчення **-а** чи **-я**, чим слово вже без хитання стає жіночого роду. З законом цим ми будемо ввесь час стрічатися в цій моїй статті, особливо в словах чужого походження.

В українській мові чимало є слів жіного роду на **-інь**, що визначають міру, напр. бистрінь, близінь, величінь, височінь, либінь, глибочінь далечінь, довжінь, товщінь, широчінь і т. ін. Усі ці слова частіше тепер мають закінчення на **-иня** або **-ина:** бистриня, близиня, глибочиня, товщиня, й т. ін., або: близина, величина, височина й т. ін. Мова завжди прагне до більшої ясности роду, а, скажемо, слово височина ясніше від слова височінь.

(Докінчення буде).

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".



ДЛЯ ДОБРОЇ ДІВЧИНКИ.—Святий Миколай („Санта Клоз") у голандських краях приходить кілька тижнів перед Різдвом, згідно з тамошнім звичаєм. На образку видко, як св. Миколай іде з двома помішниками з почорненими обличчами і передає дарунок голандській шкільній дівчині в Волендам. Вона склонила голову на знак подяки.

Поява Українських Добродійних Марок

Досить багато пишеться у нашій пресі про табор полонених українських хлопців у Ріміні в Італії, який є під англійським доглядом.

Жителі табору, це переважно молоді наші хлопці, яких воєнна заверуха загнала аж до Італії. Вони представляють собою наче мале місточко. Мають там різні майстерні, де учаться ремесла, мають свій хор, театр та філятелістичне товариство, в якім є близько 150 членів. Це товариство є дуже рухливе, має звязки з іншими товариствами в Італії та інших країв. За ініціятивою згаданого товариства недавно вийшли три випуски українських добродійних або памяткових марок: для свого ужитку в таборі і для збирачів марок. Перший випуск, або серія, складається з чотирох марок, що представляють таборове життя. Барва зелена, великий формат, нагорі є напис Українська Таборова Пошта, вартости у шагах і гривних 10, 20, 50 шагів і 1 гривня. Марка 10-шагова представляє символічного сурмача на тлі таборової церкви і прапору пластового куріня; 20-шагова, молодий полонений сидить зажурений у візії далекої батьківщини, а повстанці кидають гранату; 50-шагова представляє полоненого, що піднімає смолоскип на тлі гори Монте Тітано Респ. Сан Маріно; 1-гривнева марка: Герб України вибивається на тлі двох перехрещених рушниць, книжки і двох звоїв колючих дротів.

Марки були проєктовані вояками-малярами в таборі.

Другий випуск марок це історична серія з 12 марками під назвою „Володарі України". Вартість їх є в італійській валюті, в чотирох кольорах, брунатна, зелена, червона і блакитна. Нагорі напис „Італія" в обох мовах, долиною Українська Таборова Пошта, в середині портрет і боками імя власника портрету. На марках є такі історичні особи: князь Святослав, гетьман Іван Виговський, гетьман Іван Мазепа, князь Володимир Великий, гетьман Богдан Хмельницький, князь Ярослав Мудрий, гетьман Петро Дорошенко, король Данило, полк. Евген Коновалець, гетьман Павло Скоропадський, проф. Михайло Грушевський і головний отаман Симон Петлюра.

Третий випуск в трьох марках, присвячений Листопадові 1918 року і нашому митрополитові Андрієви Шептицькому.

Ці марки є виконані по мистецьки. Вони є зубковані, можна їх наліплювати на другому боці коверти. Дохід з тих марок іде на допомогу та дальші видання марок. Наступний випуск проєктує відзначити наших письменників.

Добродійні марки були дуже популярні у Галичині. Першу велику серію таких марок були видали Українські Січові Стрільці в 1915 році, одинайцять різних видів з воєнного життя стрільців у шість різних кольорах, отже разом 66 різнородних марок. Відтак багато марок видавала Рідна Школа, а деякі з них є дуже гарно мальовані нашими мистцями. Видавали теж пластуни, студенти, а повоєнні еміґранти видавали марки у Чехах на допомогу школі в Подєбрадах; у Франції у десяту річницю смерти С. Петлюри, у 950 річницю хрещення України. В Україні видано марки на допомогу будови памятника Коцюбинському. Було ще більше різних таких видань, про які колись буду ще писати, бо маю їх цілий альбом.

Довідуюсь, що вже друкуються серії історичних марок також у Бельгії, а в Римі більше релігійного типу. Ці марки роблять Україні велику пропаганду, бо їх також купують збирачі марок по всьому світі. Для мене особисто видання таких марок то є велика радість, бо є нагода збільшити свій марочний Альбом Українськими Добродійними Марками.

Осип Кочан,
Джолієт, Ілл.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Як відомо, то кожний відділ У. Н. Союзу обовязаний присилати місячні членські вкладки не пізніше як на 28-го в кожному місяці.

Пригадуємо про цю постанову статуту У. Н. Союзу, бо саме тепер, коли зближається кінець року, а з цим і річні замкнення всього діловодства У. Н. Союзу, обовязком усіх відділів є подбати, щоб згадана статутова постанова була тим точніше виконана. Зокрема урядники цих відділів, що звичайно спізнюються з висилкою місячних розметів, повинні припильнувати, щоб головна кацелярія У. Н. Союзу отримала їх рекордові й фінансові звіти не пізніше як на 28-го грудня.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.



З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МекКІЗ РАКС, ПА.

Концерт з нагоди Листопадового Свята

У неділю, 17. листопада, відсвятковано в нас памятку Листопадового Зриву з 1918 року на Західній Україні. Тоді наша громада пригадала собі перебіг історичних подій, звязаних з Днем 1. Листопада у Львові і в інших місцевостях Західної України і подій, які наступали швидко одна по одній, доки українська земля не опинилася в смертельних судорогах найгіршого ворога в історії світа. У згаданім дні відправив богослуження в українській церкві о. В. Дяків, який самий брав участь у Листопадовім Зриві і виголосив відповідну проповідь.

Після богослуження відбувся у місцевім Українськім Народнім Домі концерт, на якім явилися місцеві й замісцеві гості. Концерт відкрив предсідник громади В. Рудавський, а вокальну частину виконав церковний хор під управою [illegible] народу [illegible] теж відспівав кілька пісень як соліст, а крім цього з сольовими співами виступили ще пані: Емілія Куринс і Марія Дяків. Жіночий хор відспівав окремо вязанку українських пісень, а скрипкове сольо відограв Омелян Тарик в супроводі піяна, веденого його братом Романом. Святочну промову виголосив о. Дяків, згадуючи при цім власні переживання з великого історичного часу. Згадавши про теперішнє лихоліття українців на скитальщині візвав приявних до складок і люди радо відозвалися.

Після переведення збірки відбулася друга частина концерту, в якій виступив діточий хор під управою о. пароха. Крім цього співала сольо Ірина Полянська, а її акомпаніював на піяні І. Сушинський. У цій частині виступив теж мужеський хор під управою п. Лаврова і відспівав низку добірних пісень, що їх публика оваційно оплескувала. М. Комічак і п. Лаврів відспівали ще дует, а на закінчення промовив ще касієр Народної Помочі М. Дуткевич. Свято закінчилося американським і українським гимном, а було замітне тим, що оживило громаду до дальшої праці в користь поневоленого українського народу.

Разом із згадкою про свято посилається виказ жертв на скитальців складених після першої частини концерту. Зложили:

Бувший місцевий відділ ОДВУ залишив касу, а Опікунчий Комітет жертвував з неї на скитальників $34, С. Костецький $25, А. Лаврів $20, а по $5: О. Косяк, о. В. Дяків, В. Січка, Д. Порада, Н. Береза, Д. Андрейчин, В. Рудавський; по $2: о. Дворяковський, Г. Шабатура, Усик, А. Набережний, о. Голутяк, Ковалик, І. Дорош, Х. Сикула, С. Олійник, В. Павлеч, Н. Тимцьо, Д. Сторощак, І. Лігашевський, Й. Бончак, С. Солончак, С. Козак; І. Іванець дав $3.05, а В. Кремінь і Уштан по $1.50; потім по $1: В. Набережний, В. Козак, М. Сикула, Т. Єсушинський, Станько, О. Каровець, П. Багній, Вийцік, М. Скірпан, І. Сушинський, М. Дяків, І. Дриєвич, М. Іванець, С. Беньо, Лобор, М. Торик, Земледух, Бранський, Н. Н., Мармура, С. Солакович, О. Січак, Д. Батіг, Т. Шкарада, М. Цьонкала, Налесник, К. Вознійчак, І. Сиванич, В. Калка, М. Медвідь, А. Козак, Г. Петраник, А. Торик, С. Петраник, І. Кітик, К. Проць, Н. Думич, М. Качірка, Думич, В. Вархоляк, Г. Лозик, М. Сторощак, М. Волошинович, М. Євусяк, Д. Саляк, А. Мальоней, Ф. Медвідь, М. Дуткевич, С. Багній, Я. Еванцьо, К. Сабат, К. Ґрешак, К. Фенцьо, К. Новосельська, І. Старощак, Л. Плекан, Я. Ітрина, М. Макар, М. Лончак, М. Хома, С. Тимінський, Н. Кріль, Н. Шпак, М. Ґурняк, А. Вийцік. І. Гід дав $1.25, а по 50 [illegible] знак часу.

Разом зложено $326, розходу на уладження концерту було $55.60, решту в сумі $180.40 вислано до ЗУАД. Комітету в Филаделфії. **М. Ґурняк.**

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

Вистава українського мистецтва.

На запрошення честерського відділу „Ліги Порозуміння Народів Світа" (World Fellowship League), місцевий відділ СУА ч. 2. влаштовував, разом із іншими народностями, „Виставу Мистецтв Народів" в салі (YWCA) 12. листопада 1946. Вистава українського кіоску мистецтва приманювала всіх присутних, як кількістю так і якістю обектів, а не менш і їх артистичним розміщенням. Були наші вишивки, різьби, писанки, тощо, а з куховарської штуки — українське печиво. Пані М. Лаврик і А. Олійник доповнили виставу чудовими українськими костюмами, в які були одягнені та давали пояснення всім заінтересованим в українськім мистецтві, як на Україні так і в Америці. Вони обидві й пожертвували печиво власного виробу. Річей-обектів вистави доставили громадянки Г. Галицька, Лаврик, Тершавська, Терцяк, Гачак і Крика.

Хор ім. Лисенка під орудою о. П. Галицького виступив з двома піснями, а Ева Сорока, учителька вищих шкіл, членка хору, подала в англійській мові коротенький огляд про значіння української народної пісні для історіографії. Група наших танцюристок вивела українські побутові танки.

На основі листа-подяки від управи Ліги Порозуміння Народів та з устно виявлених слів призтання учасної публики можна сміло сказати, що наша вистава сповнила вдоволяючо ціль вистави: познайомити наших співгорожан з українською культурою і мистецтвом!

Добродійці Г. Галицькій подяка за ініціятиву й провід у виставі, а зарядови честерського відділу СУА признання за те, що доложив всіх старань, щоб гідно зарепрезентувати нас перед чужим нам по культурі світом.

Союз Українок,
Відділ 2., Честер, Па.
Петронеля Пецюх, секр.



ПРЕЗИДЕНТ. — Филип Естер, популярний швайцарський політик, вибраний поновно президентом на 1947 рік. Він уже був президентом двічи перед тим, раз у 1939 р., другий раз у 1942 р. Він широко знаний як виховник, журналіст і добрий батько родини.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

4610. Копан Зофії і Катерини від Копко Йосифа з с. Грозьова, Добромиль.

4611. До односельчан з села Хоробрів, Сокаль, від Костюк Івана.

4612. Фединський М., Врублевський Антона, Іларіона, Івана і Миколи з Королівки від Харук Олександри (Фединська).

4613. Стриковський Петра і Марії з с. Ражнів, Броди, десь [illegible] Америці. Европейські і таборові часописі просимо передрукувати.

4614. Негрич Штифанова Насті і Параски з с. Березів, Коломия, від Чаплинський Миколи.

4615. а) Ґжесік Анни (Зденюк) від Зденюк Івана з с. Говилова Малого.

4615. б) Кобилянський Михайла, Осипа і Федора від Дрозд Осипа з села Прошова, Тернопіль.

4616. До батька від Лишканич Юрка з с. Локот, Турка.

4617. Стралець, Криськів, Куркун з с. Добрівлян, Стрий, від Васильчук Петра.

4620. До кузинки Ольги (танцюристка і фільмова артистка), імя її матері Зелена з с. Плугова, Золочів, і інших односельчан і кревних від Шміґельський Омеляна.

4621. Дрозд Анни (Двуліт), Піліпчак Еви від Дрозд Івана.

4622. Рокшанський Василя з с. Раранча, Чернівці, від Маланчук Ілії і Марусі (Рокшанська).

4623. Григорчук Олени і Бозі, Сідлярчук Касі, Дутчак Романа від Дутчак Степана зі Снятина.

4625. Нечипорук Ефрема, Стратюк Филимона з Волині від Максимчук Артима.

4626. Олексів Андрія і Анни з с. Біще, Бережани, від Кінаш [illegible]

4627. Калуш Павла від Калуш Федора з м. Колок.

4628. Салаґа Семена від Салаґа Андрія.

4629. Волошин Миколи від Волошин Тетяни.

4631. Попович Марії від Ґелемей Теодора.

4632. а) Рафальський Станислава Іванович від Рафальський Івана Іванович.

4632. б) Шнайдер Альберта від Перків Якова.

4632. в) Вайс Бориса від Дашевська Гави.

4632. г) Шпакович Григорія і Оксани від Тіцький Мирослава.

4632. г) Дашковський Володимира і Міли Олександри від Николишин Степана.

4632. д) Горон Миколая, Юри і Теклі від Запар Антона.

4632. е) Костин Йосифа з Болехова від Бадуляк Йосифа.

4633. Керничка Марії (Бойко), Наконечна Ксені (Кліщ) з с. Буцків, Тернопіль, Романів Івана від Бойко Миколи.

4636. Олійник Василя і Анни (Серкез) з с. Заставя, Тернопіль, Серкез Теодора з с. Серники, Бібрка, від Білецька Теклі (Серкез).

4637. Чернеґа Магдалини і Михайла з с. Мушкатівка від Роздобудко Нестора.

4638. Квасна Теклі з с. Жиболки, Жовква, від Кравець Анни (Стезик).

4639. Красножоний Семена, Мельник Андрія, Якимишин Йосифа, Серба Василя з села Плугів, Золочів, від Мельник Петра.

4640. Федевич Ілька, Василя і Івана з с. Черневo, Мостиська, від Федевич Михайла.

4641. Степанов Якова Івановича з Великої України від Кушніренко Віри Герасима.

4642. Демцьо Михайла з Угнова від Демчук Федора.

4643. Білинський Олекси з с. Довге, Стрий, від Білинський Олекси.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОШУКУЮТЬ

Пошукую стриєчну сестру **ЖОВНІРЧУК МАРІЯ**, дочка **ВАСИЛЯ** з Буська (коло Львова). Має бути в Арґентині, всі українські часописі проситься о передрук в Америці і Арґентині. Його адреса:
JULIAN ZOWNIRCHUK,
I. D. P. Camp Munster
252 D. P. Assembly Centre
800 Control Unit
B. A. O. R. (Via Gr. Britain) Zone.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. грудня 1946 року помер у 70. році життя

КИРИЛО СЕНЮК,

довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 99 У. Н. Союзу в Вілкс-Бері, Па.

Покійний походив із села Двірці, повіт Жовква, Галичина.

Похорон відбувся в суботу, 7. грудня, з дому і укр. гр.-катол. церкви при участи родини, Братства і знайомих. — В. Й. П.!

П. Герман, секр.

Дня 8. грудня 1946 року помер у 60 році життя

АНДРІЙ СКОЦИПЕЦЬ,

член Тов. Запорозька Січ, від. 342 У. Н. Союзу в Картерет, Н. Дж.

Покійний походив з села Вісьмі, повіт Сянік, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Магдалену, сина Михайла і дві дочки: Анну і Марію. Марія є в рідним краю в Зах. Україні.

Похорон відбувся 10. грудня при участи родини і знайомих з дому жалоби 552 Roosevelt Ave. на St. Gertrude Cemetary, Colonial, N. J. — В. Й. П.!

І. Маркович, секр.

ТАРЗАН, ч. 1502. Дивна публика.



Побоюючись за безпеченство Джени, Тарзан приспішував погоню за слідами гориля.

Коли він зближився до оселі горилів, обережно виліз на дерево.

У прогалині Тарзан побачив як серед гуртка цікавих горилів танцювала прегарна дівчина, а побіч гориль-дитина плескала в долоні з радощів.

Коли змучена Соня приспанула для спочинку, її диковинна публика підняла костурі і ревіла зо злости.